

Пепиниеристъ

Списание на дружеството на бълг. пепиниеристи.

Дали ще бжда чутъ?

За никого не е тайна, че въ отношенията на лозари и пепиниеристи съществува една надтегнаностъ, каквато не се срѣща между никои други съсловия. Тази хладностъ се обяснява съ противоположността на тѣхнитѣ материални интереси и отъ това се подхранва. Идете въ което и да било село или градъ, кждѣто възобновлението на лозята е на дневенъ редъ, ще чуете отъ много лозари не тѣй красиви отзиви за тия, които сж имъ продавали лози за посаждане. Единъ ще ви каже, че еди кой си пепиниеристъ му гарантиралъ подложки съ грозда отъ гжмза, а то излѣзло такъвъ чортъ, че цѣлото село да не може да го познае. Други ще се оплаче пѣкъ, че му дали лози на които подложкитѣ не сж били дозрѣли; трети — че лозитѣ сж дадени съ лоши спойки и пр.

И въ всичко туй има голѣма доза отъ дѣствителностъ. Азъ лично, въ обиколкитѣ си изъ Търновския окржгъ, тамъ кждѣто измамитѣ сж сравнително по малко, съмъ констатиравалъ отъ горнитѣ печални факти.

Пепиниериститѣ пѣкъ отъ своя страна се сърдятъ на лозаритѣ, загдѣто при поржчкитѣ си сж крайно дотегливи; искатъ имъ незная какви гаранции, изборъ въ самото вкоренилище, усукване насамъ нататкъ лозата, догдѣто я строшатъ, даване въ сждъ, свидѣтели и пр. и пр. а въ края на крайщата не имъ заплащали достатъчно за хилядата.

И каква е печалбата отъ всичко това?

Печалбата е тая, че болшинството отъ възобновенитѣ лозя изъ Царството сж тѣй възобновени, че могатъ да накарать всѣки чужденецъ, който ни спохожда, да се смѣе. Да бѣше само тази бѣдата! Ами колко разочорования, колко загуби на отдѣлнитѣ лозари.

Разбира се, че вина за лошото състояние на нашитѣ нови лозя не бива да се стоварва само на продавачитѣ на лози; въ началото Държавата и нейнитѣ органи не малко грѣшки сж сторили, отъ зачалото на възобновлението и до сега, лозаритѣ съ своето неумѣние да отглеждатъ лозята, сж били не по малка причина за собственото си разорение.

Какво да се прави?

Пепиниериститѣ да прѣстанатъ да гледатъ на лозаритѣ като на дойни крави, а да си изработятъ съ тѣхъ отношения близки, които да доказватъ, че и единитѣ и другитѣ прѣслѣдватъ една обща цѣль — основаване хубави и дълготрайни лозя.

Нека да се пропиятъ съ по-вече любовъ къмъ своето звание и да търсятъ срѣдства за усъвършенствуване на занаята си; съ това тѣ ще осигурятъ безъ друго по-сносно качество и гарантирана автентичностъ на лозитѣ, както и ще постигнатъ едно значително намаление въ производната имъ стойностъ. Прѣдъ менъ сж докладитѣ на нѣкои италиански дружествени пепиниери, отъ които се вижда, че тамъ сж получени годни за проданъ лози отъ 45% — 80%, въ зависимостъ отъ сортитѣ.

Нека дружеството на Българскитѣ пепиниеристи да внушава по-вечко моралъ на своитѣ колеги здружени и нездружени. Това трѣбва да се възложи главно на ония отъ пепиниериститѣ, които сж свършили нашитѣ земл. училища и въ които все вѣрвамъ да се крие по-вечко идеално отнасяне къмъ въпроса.

Лозаритѣ да прѣстанатъ да гледатъ на пепиниериститѣ като на експлоататори, които извѣнъ собственитѣ си интереси не познаватъ други. Нека врѣменно поне да имъ дататъ вѣра и да чакатъ послѣдствията.

Нека не се скжпятъ на брашното, а на трицитѣ да сж евтени. Щомъ възнаградятъ добритѣ производителитѣ на лозовъ материалъ, съ право ще прѣтендиратъ за останалото.

Нека се проникнатъ съ повечко интересъ къмъ лозарството и да се простятъ съ мисълта, че като се забие прѣчка ще се пие тѣй лесно вино. Да дирятъ, да учатъ, да питатъ, да работятъ и ще иматъ лозя.

Нека отдѣлнитѣ лозари се сдружатъ въ лозарски дружества, гдѣто най-лесно и най-сигурно ще могатъ да размѣнятъ мисли по-всичко, що засѣга тѣхния занаятъ.

Моитѣ колеги да слѣдятъ развой на възобновлението на лозята по-всички крайща на отечеството и въ голѣми подробности въ края, гдѣто работятъ.

Нека не си смѣтатъ труда да се отзоватъ, кждѣто ги пожелаятъ.

Нека да поучаватъ чакъ когато сж сигурни, че нѣма да сгрѣшатъ; не е прѣстѣпно да откажешъ нѣкому поука, щомъ виждашъ, че ти е нужно да проучишъ по-вечко нѣкой въпросъ. Сторенитѣ отъ насъ грѣхове много мжчно се изличаватъ отъ паметта на потърпѣлившитѣ.

Нека чрѣзъ сдружаването на лозаритѣ да си направятъ храмъ, кждѣто тѣхния авторитетъ да се налага и на най-задрѣмалитѣ съвѣсти.

Държавата да проучва и налага цѣлесъобразни мѣрки за нормалния ходъ на възобновлението.

Нека тя да подпомага чиститѣ инициативи.

Нека оставя за сѣячи на лозарската наука хора испитани, а не такива, които въ друго поле могат да бждатъ прѣвъзходни, но отъ лозарска наука и техника разбиратъ толкова, колкото единъ шивачъ разбира отъ правене обуца, въпрѣки това че и двамата знаятъ да шиятъ.

Пепиниеристи, лозари учени и прости, Държава—всичко това трѣбва съ общи усилия да прѣгърне идеята за солидното посаждане на пропадналитѣ лозя, съ което ще се осигури бждашето на българското лозарство, ще се увеличи единъ отъ значителнитѣ народни ресурси, отъ което ще се сжди, че дѣйствително е имало хора загрижани за прогреса на своето скъпо отечество.

Дано да бжда чутъ!

Д. Г. Овчаровъ.

Пероноспората (манà, балсара) и борбата противъ нея.

Пероноспората е най опасната криптогамическа болестъ за българскитѣ лозя. Въ разнитѣ кжтове на страната тя носи и разни наименования, но това е все една и сжща болестъ, причинена отъ микроскопическата гъбичка, извѣстна подъ научното име *Peronospora Viticola* или *Plasmopora Viticola*. Този паразитъ напада всички зелени части на лозата: листа, ластари и грозде.

Върху заразенитѣ листа най-напрѣдъ се забѣлѣзватъ едни свѣтли полупрозрачни петна, — на горната частъ на листата, които постепенно ставатъ желтеникави, послѣ тъмнокафяви. На долната страна на листа тѣзи петна, слѣдъ извѣстно врѣме, се покриватъ съ единъ бѣлъ пращецъ, като да е посипано съ ситна захаръ. Този бѣлъ пращецъ не е нищо друго, освѣнъ плодоноснитѣ части на гъбичката, наречени конидии. Въпроснитѣ петна се увеличаватъ побързо или по-бавно върху останалата частъ на листа въ зависимостъ отъ климатическитѣ условия. Рано или късно, обаче, нападнатитѣ листа изсъхватъ и окапватъ. Ако по една или друга причина се спре развитието на болестта, то мѣстото на петната само изсъхва, и на тѣхно мѣсто оставатъ дупки заобиколени съ тъмно кафява ивичка. Пръчкитѣ болестта напада съ сжщата почти бързина, както и самитѣ листа. Нападнатитѣ пръчки се охарактеризиратъ съ едно изсушаване на повърхностнитѣ тъкани, а младитѣ крехки ластари, често пжти изсъхватъ съвършено. Гроздето пероноспората напада отъ като е то още рѣса, чакъ

до самия гроздоберъ, при всичко, че поврѣдитъ отъ шарването на гроздето до пълното му узрѣване сж рѣдки. Ако е прѣди цвѣтенето, то оплодяването не може да стане нормално и въ послѣдствие имаме изрѣсяване, а често пжти чепката изсѣхва съвършено. Ако пъкъ е на ягорида, то нападнатитъ зърна когато сж съвсѣмъ малки изсѣхвватъ и се покриватъ съ сивъ пращецъ, а когато сж едри оставатъ като попарени и добиватъ тъмно кафявъ цвѣтъ.

Пероноспората живѣе въ вѣтрѣшността на растителнитъ тъкани на лозата. Споритъ или сѣменцата на гъбичката, като паднатъ върху лозовия листъ, щомъ климатическиятъ условия благоприятствуватъ, тѣ се развиватъ, пушатъ коренчета, наречени мицелии, — и посредствомъ едни смукалца, извличатъ всичкитъ сокове на клеткитъ. Тѣзи коренчета, като пропжтватъ листа, излизатъ прѣвъ долното лице прѣвъ дихателнитъ устица (стомати) и образуватъ храстевидни разклонения, плодоветъ на които съставляватъ лѣтнитъ сѣмена или конидии. Тѣзи бѣли плодоносни разклонения именно съставляватъ бѣлия пращецъ, който се образува на долната страна на заразения листъ. Този бѣлъ пращецъ, — съ хиляди и милиони сѣмена, — се отдѣля много лѣсно и отъ най-слабия вѣтръ се разнася на всѣкъдѣ.

На есень, понеже лѣтнитъ сѣмена не могатъ да прѣкаратъ зимнитъ студове, миселиума образува на нѣкои мѣста въ вѣтрѣшността на листа, зимни спори. Зимнитъ спори сж едни кутийки обвити съ дебела обвивка и това имъ позволява да устоятъ на зимния студъ. На пролѣтъ щомъ климатическиятъ условия сж благоприятни, споритъ се пукатъ и изпуцатъ сѣмената, които възпроизвеждатъ болестта.

Поврѣдитъ отъ пероноспората, особно извѣстни години, иматъ пагубни послѣдствия. Нападнатитъ листа изсѣхвватъ и окапватъ. Една частъ, а понѣкога и 100 на сто, отъ гроздето изсѣхва. Но да вземемъ даже една година, когато пероноспората е поврѣдила само една частъ отъ листата (шумата). Освѣтъ, че гроздето не може да узрѣе, но въ зърната се натрупва голѣмо количество азотести вещества и виното, което ще се получи, ще е изложено на постоянно разваляне (повдигане). Най-важното обаче е, че лозе, което тази година е пострадало отъ пероноспората, то и идущата година ще върви слабо; защото като оставимъ на страна гроздето, което е останало зелено — пръчкитъ не сж могли да се изпечатъ (узрѣятъ) добрѣ. А ако лозето е нападано подъ редъ нѣколко години и лозаря не е взималъ никакви мѣрки противъ болестта, то лозето може да изсѣхне за винаги.

Въ много села изъ Казанлъшко, Новоагорско, Староагорско и др. бързото изчезване на старитѣ лозя се дължи въ голѣма степенъ на пероноспората. Поради отличнитѣ условия за нейното развитие и благодарение нехайството на селянитѣ по тѣзи мѣста, маната е била най-опасенъ съюзникъ на филлоксерата.

За рвзвитието на пероноспората сж необходими влага и топлина. Съ това се обяснява, защо лѣтно врѣме слѣдъ дъждъ балсарата се развива много добрѣ. Пероноспората върлува главно въ нискитѣ мѣста, гдѣто атмосферата остава повече влажна; а така сжщо и въ затворенитѣ долини, гдѣто се сгѣстяватъ мъглитѣ. Всѣка причина, която помага за изсушаването на листата и атмосферата, се противопоставя на развитието на пероноспората. Ето защо, лозя, засадени на открити баирски припечи, гдѣто почвата лесно се отцежда, гдѣто става постоянно провѣтряване, вслѣдствие естествения наклонъ на мѣстоположението — страдатъ редко отъ пероноспора.

Като се запознахме съ живота на въпросния паразитъ, намъ ни е ясно вече, какъ трѣбва да организираме борбата противъ него.

Видѣхме, че гъбичката на пероноспората живѣе въ вътрѣшността на растителнитѣ тъкани на лозата. Ясно е, прочие, че щомъ листа е вече заразенъ, пероноспората не може да се унищожи. Когато сме на открито поле и падне градъ той може да ни очука хубаво; но щомъ сме въ къщи, по покрива и камани да вали, не щемъ да знаемъ. Сжщото е и съ пероноспората: ако върху споритѣ, прѣди да сж кълнили, напрѣскаме нѣкаква отрова, то тѣ ще изсъхнатъ. Но щомъ веднажъ поникнатъ, пуснатъ коренчета (мицелии) вътрѣ въ листа, то трѣбва да поврѣдимъ самия листъ, за да нарушимъ спокойствието на мицелиума въ вътрѣшността.

Прочие, разумната борба противъ пероноспората е да прѣдвардимъ лозовитѣ листа отъ заразяване. Пероноспората може да се прѣдпази, тя не може да се цѣри, както много души си мислятъ.

Като най-ефикасно срѣдство за борба противъ маната сж мѣднитѣ соли, т. е. съединението на мѣдта съ киселинитѣ. И дѣйствително всички мѣдни съединения разтворени въ водата, даже въ съвсѣмъ слаба доза, могатъ да унищожатъ кълняемостта на споритѣ (сѣмената) на гъбичкитѣ. Най-разпространеното днесъ съединение на мѣдта е медния сулфатъ—синия камъкъ. Растворътъ отъ синия камъкъ има силна кисела реакция и употребенъ самъ, той ще изгори листата. Ето защо на практика, трѣбва да се неутрализира тази киселина. За тази цѣль си служимъ съ нѣкоя основа (луга) — натриева основа или калциева основа (гасена варъ).

Що се отнася до приготвянето на самия растворъ, азъ ще отправя читателитѣ на сп. „Пепиниеристъ“, къмъ статията на г-нъ И. Хранковъ, печатана въ кн. 7.

Пръскането, както се каза вече, трѣбва да гони за цѣль да прѣдпази лозата отъ заразяване. Ако чакаме да забѣлѣжимъ бѣлия пращецъ по opakитo на листата, то е вече късно. И тогава ние можемъ да спремъ само разпространението на болестъта, но не и да излѣкуваме нападнатитѣ части.

Ясно е вече за всички лозари, че при едно безсистемно пръскане, — пръскане, да се рече само, че е пръскано, — шумата безцеремонно си окапва, въпрѣки на пръскания растворъ.

Първитѣ пръскания, прочие иматъ капитална важностъ. Първото пръскане трѣбва да стане нѣколко дни прѣди появването на болестъта; а това всѣки истински лозаръ, който слѣди внимателно растежа на лозата и климатическитѣ условия, може и трѣбва да направи. Когато сѣмената (споритѣ) на пероноспората паднатъ върху листата или гроздето, тѣ трѣбва да ги намѣратъ добръ покрити съ антисептиченъ растворъ — само тогава ще може да се води ефикасна борба противъ болестъта.

Въ нормални години се праватъ три пръскания. Първото пръскане става, когато ластаритѣ (филизитѣ) иматъ 15—20 см. дължина, т. е. първата половина на мѣсецъ май.

Второто пръскане става веднага слѣдъ цвѣтението.

Третото пръскане става 1 мѣсецъ или $1\frac{1}{2}$ мѣсецъ слѣдъ второто пръскане, т. е. въ началото на прошарването.

Но въ нѣкой изключителни години пероноспората може да се развива едновременно съ лозата, т. е. отъ началото на вегетацията. Въ такъвъ единъ случай, лозарътъ не трѣбва да се колебае да пръска, помъ като филизчетата станатъ на 3—4 листца; слѣдъ това — на 7—8 листа едно второ пръскане; 3-тото пръскане веднага слѣдъ цвѣтението, 4-тото пръскане — три седмици слѣдъ 3-тото; 5-тото пръскане — 3 седмици слѣдъ 4-тото. Може да стане нужда отъ 6-то и 7-мо пръскане. Въобще въ тази работа нѣма никакво математическо правило. Вънъ отъ тритѣхъ необходими пръскания, лозаря трѣбва да се ржководи отъ климатическитѣ условия. Когато имаме сухо врѣме и духа сѣверния вѣтъръ, можемъ да увеличимъ днитѣ на промежутъкъ между едно и друго пръскане и да намалимъ числото на пръсканията на 3 или 4. Но когато врѣмето постоянно благоприятствува за развитието на болестъта, не трѣбва никакъ да се спира пръскането, защото имаме постоянно нови листа, които не сж покрити съ растворъ и които могатъ да бждатъ нападнати отъ пероноспората.

Въ случай на дъждовно врѣме, трѣбва да се използватъ и най-малките промежутъци отъ ясно врѣме. Даже и когато раствора е отчасти измитъ, синия камъкъ упражнява ефикасно влияние. По този начинъ често пжти, може да се спаси реколтата вмѣсто да се чака възврѣщането на хубавото врѣме, въ който случай болестта ще унищожи всичко.

Въ всѣкой случай, ако по едно опущение, лозето е нападнато отъ болестта, то лозаря не трѣбва да се колебае да прѣска и то колкото се може по скоро. Направенитѣ поврѣди не могатъ да се цѣрятъ, но тѣ могатъ да се ограничатъ и да се прѣдпази незаразената още частъ. При това да не се жали раствора: 400 литри растворъ съ 2% синъ камъкъ ще прѣдпази по-добрѣ отъ 200 литри растворъ съ 4% синъ камъкъ, напрѣсканъ върху една и съща повърхность

Ст.-Загора.

Бълчо Ив. Бълчевъ.

Кратки и практически познания върху кършенето на лозята.

Кършенето на лозята е една практика, позната още въ старитѣ врѣмена. То се практикува, може да се каже, почти на всѣкждѣ, гдѣто се отицедва лозата, и се доста различава отъ една мѣстность до друга. Въ много малко страни лозата не се кърши, или това кършене става въ много малка степенъ или никакъ — за голѣмитѣ форми като асми и то въ по топлитѣ страни. У насъ старитѣ лозари практикуваха кършенето. Това бѣше една практика, почти традиция, останала, може би, още отъ врѣмето на първото българско царство. То се извършваше не отъ съзнанието, че е необходимо за лозата, а просто, че така сж правели и дѣдитѣ ни. Едни пъкъ го обясняваха съ това, че искатъ да иматъ и пригрозци, а други съ това, че лозитѣ сж много силни и трѣбвало да се покършатъ, за да не ги испочупи вѣтрътъ.

Стара практика, която е много на мѣстото си, но съ вѣвѣждането на новото лозарство, лозаритѣ напълно изпълняваха познанията, които имъ даваха „държавнитѣ лозари“ и ето защо кършенето бѣше оставено. Добрѣ е, да се приематъ новитѣ познания, които ни дава науката; но порано да ни се обяснатъ тѣхнитѣ прѣимущества, и не безогледно да се напуца старото. Да се не кърши лозата, това е оправдателно, но не всѣкога и въ всѣкой случай. Много пжти старото е оправдателно поне съ това, че е съществувало. Науката не е никога крива, а тѣзи които я прилагатъ или тълкуватъ.

Ще се старая да изложя на кратко кършенето и да го обясна до толкова, до колкото самото изложение на въпроса би позволило на всекиго да извърши едно правилно кършене на лозата. За по добръ би трѣбвало да изобрази графически ползата отъ кършенето прѣзъ различнитѣ врѣмена на растителността на лозата; графически сжщо ползата отъ едно по-слабо или по-силно кършене и да цитирамъ редъ примѣри и резултати, ала страничкитѣ на списанието сж цѣлѣни. Ще отговоря послѣдователно на всичкитѣ въпроси който интересува лозаря и така вървамъ ще бжде доволенъ по-добръ, отъ колкото съ много и не нужни за него обяснения.

1) *Защо се кърши лозата?* Лозата се кърше, за да се попрѣче на едно силно растене (буйность). Когато лозата е въ началото на своето развитие, то растенето е толкова силно щото въ малко врѣме достига голѣми размѣри. Върховетѣ сж главнитѣ центрове, гдѣто се изразходва най-много храна, като най-дѣятелни части, които се постоянно одѣлжаватъ. По тази причина младитѣ, едва що се показали рѣси, оставатъ съ много малко храна и опадватъ и лозаря казва, че лозата изрѣсва. Като прѣмахнемъ върховетѣ на всички лозови прѣчки, то растенето тогава става по-нормално и се попрѣчва на изрѣсването.

На главината (кютукътъ) трѣбва да се гледа, като на единъ магазинъ съ запасна храна, която е натрупана отъ миналата година въ китюкътъ. Всички млади прѣчки, които се развиватъ въ началото на годината, се развиватъ за смѣтка на храната, която се намира въ кютюка. Много по късно, когато листата се развиятъ, могатъ да се хранятъ самостоятелно само отъ сокътъ, що иде отъ коренитѣ. Върхътъ, особено съ свойтѣ млади листа, консумира и изгражда нови части, ала не може да се хране самостоятелно; когато, напротивъ, старитѣ листа прѣработватъ сокътъ, който иде отъ коренитѣ, и благодарение на слънчевата свѣтлина, тѣ създаватъ храна, както за издържането си, така и излишъкътъ, който отива отъ тѣхъ въ гроздето, прѣчкитѣ и въ китюкътъ по късно. Ето защо трѣбва да се запомни — *че върховетѣ съ своитѣ млади листа сж паразити за лозата, догдѣто последнята силно расте*, когато силното растене прѣстане, върхътъ вече не е вреденъ.

2) *Кога да се кърши лозата.* Слѣдъ горното, вървамъ, става ясно, че въ началото на годината чакъ до голѣмитѣ горѣщини и суши, догдѣто лозата силно расте; то върховетѣ като паразити, трѣбва да се прѣмахватъ. Но въ началото не трѣбва да се бърза. Понеже ние култивираме лозата за нейния плодъ — гроздето, трѣбва веднага, щомъ като настѣпи опасностъ, че то може да изрѣси, да се извърши кършенето, но не и по рано. Не порано, казвамъ, защото въ на-

чалото на цѣлитѣ млади лѣтораста, пѣкъ били и съ грозде, може да се гледа като на паразити; но ние не можемъ да ги прѣмахнемъ, защото ни сж нужни. Ако прѣмахнемъ една частъ отъ паразита, ние не постигаме цѣльта си защото той не спира да расте. Ако го прѣмахнемъ цѣль, то значи да онижтожимъ лозата. Отъ горното става ясно, че първото кършене на лозата ще се извърши, когато на единъ младъ лѣторастъ има доста напълно развити листа, а това е около 10 — 15 май. Дни прѣзъ които нашитѣ лозари, едно врѣме, кършеха лозята — като си берѣха черешитѣ. *Първото кършене, прочее ще стане 5 — 10 дни прѣди цвѣтенето или по рано, ако лозарѣтъ забѣлѣжи, че много млади грозда сж се прѣобърнали въ мустачки.* Другитѣ кършения ще се извършватъ слѣдъ 10 — 15 дни, когато отъ ново лозата почне силно да расте. Лозарѣтъ ще прѣстане да отстранява младитѣ върхове на лозата, когато забѣлѣжи, че лозата не расте тѣй силно. Въ нѣкой мѣста на Франция, особено, тамъ гдѣто получаватъ добри вина, като въ Бургундия, то лозитѣ се кършатъ почти всѣка сѣдмица. Въ околността на Бордо, се кърши пѣкъ всичко, което е надъ извѣсна височина, около 70 с. м. надъ земята.

Най-гольмата полза има лозарѣтъ отъ първото кършене, което попрѣчва на изрѣсяването. Ето защо, въ всички страни е пужно винаги да се кърши лозата прѣди цвѣтенето. Други кършения лозарѣтъ може и да не прави върху лозата, защото както ще видимъ, кършенето влияе доста върху качеството на гроздето. Първото кършене, обаче, никакво влияние не може да окаже върху качеството на гроздето.

3) *Какъ трѣбва да се извърши кършенето?* У много автори ще се срѣшне мнението, че трѣбва да се откъсватъ върховетѣ съ по 6 — 10 листа, а други опрѣдѣлятъ че кършенето да стане, като се оставатъ отъ 8 — 5 листа надъ послѣдния гроздъ. Обаче, тѣзи мнения сж доста грѣшни и не тѣй ясни; защото много пжти се правятъ грѣшки при такова слѣпо прѣброяване на листата. Това не зависи отъ четенето на листата, а отъ тѣхното развитие (възраст). Като правило е, *да се прѣмахне врѣхчето, но така, щото на него да нѣма напълно развити листа, на били и десетъ.* Ако ние прѣмахнемъ съ врѣхчето и нормални листа, то правимъ грѣшка, защото всѣки напълно развитъ листъ асимилира (прѣработва) повече, отколкото израсходва за себѣ си. Такавъ листъ е полѣзенъ, понеже снабдява лозата съ храна. Ето защо, много пжти, когато сж прави ли опити съ кършенето, то е било врѣдно за лозата. Врѣдно е било, защото много пжти съ едно неправилно кършене, ние отнемаме на лозата нормалнитѣ ѝ листа, които за нея сж това, което за нашия организмъ е бѣлия дробъ. Когато отнемемъ съ едно

неправилно кършене тѣзи тѣй важни органи, слѣдователно, ще имаме и лоши резултати отъ тази работа (кършенето). Отъ прѣкалено кършене, често гроздето не може и да наедрѣе, а остава дребно; когато, напротивъ, съ обыкновеното кършене, гроздето става по едро.

Когато отново лозата почне да расте, то пакъ повтаряме кършенето съ цѣлъ да принудимъ лозата да расте по нормално; а не да ни създава само прѣчки (дърво), а да може по добръ да си храни гроздето.

Влиянието, което кършенето оказва върху гроздето и върху самата лоза е често споренъ въпросъ. Едни поддържатъ, че съ кършенето се изтощава лозата, а другитѣ, че кършенето влияе много зле на самото грозде. Заключение ще дадемъ по-долу, слѣдъ като изтъкнемъ всички добри и лоши влияния, които указва кършенето.

Кършенето увеличава реколтата; но това, естествено, зависи — да бжде повече или по-малко — отъ самия сортъ лоза. За Клеретъ — Французко бѣло грозде, съ кършенето може да се постигне, че реколтата да бжде двойна, дори тройна; отколкото ако не се извърши никакво кършене, тѣй като тази лоза е наклонена много къмъ изрѣсяване и разрѣждане на самитѣ грозда. При другитѣ лози, реколтата е сжщо значително увеличена, особено съ нѣколко кършения. Може да се каже, като правило — *кършенето увеличава реколтата, а при това, и самитѣ зърна ставатъ по-голъми*. Всичко това е, вървамъ, лесно обяснимо. Съ прѣмахването на върховетѣ, които сж, както казахме паразити; то като най-дѣятелни, храната отива къмъ тѣхъ, а долнитѣ части, гдѣто се намиратъ гроздата, оставатъ безъ храна и ето, че гроздето оаква. Съ кършенето, храната намѣсто да отива за върховетѣ, отива въ гроздата и по този начинъ спира изрѣсяването (капенето) на младитѣ грозда.

При това, понеже въ лозата съ кършенето остава и излишна храна, която въ послѣдствие прави щото зърната да станата по едри. Ето защо съ кършенето се увеличава реколтата, която е почти винаги, както за клерета, доста очевидна, важна за лозарьтъ и отъ голѣма полза за лози, които съ наклонени да изрѣсяватъ.

Кършенето влияе върху качеството на гроздето: Съ кършенето, както казахме, гроздето бива по едро и повече, и винаги е по-сочно. Ето защо, *кършенитѣ лози даватъ грозде по-бѣдно на захаръ, но богато съ винена киселена*. Обикновено, тамъ гдѣто кършатъ лозитѣ се правятъ вина по вкусни и леки, на които киселината е достатѣчна, за да ги запази отъ разваляне и да имъ даде добъръ букетъ и силень, ясенъ цвѣтъ. Ако се не кърши лозето, то, наистина, гроздето ще бжде малко по-богато на захаръ, обаче разликата е малка. Захарьта на гроздето зависи отъ количеството

на храната, която получава лозата. Ето защо, лоза съ много грозде, макаръ, и не кършена ще има по-бѣдни грозда на захаръ, отколкото друга до нея съ по малко грозде, па била дори и кършена. Кършенето указва влияние върху захарьта, и такива вина отъ кършени лози сж по-бѣдни съ единъ градусъ спиртъ, обаче, винаги вина по вкусни. Но разликата не е винаги тѣй значителна и това става ясно отъ слѣдното — главни фактори за количеството на захарьта сж: свѣтлината, топлината, храната, а послѣ и кършенето. Затова въпросътъ съ кършенето на лозитѣ не трѣбва да ни безпокои.

Въ Шампания, Бурцидия, Бордо и въ всички мѣста, които даватъ най-прочутитѣ вина на Фанция; въ всички тѣви мѣста лозата е подчинена на много и редовни кършенія прѣвъ годината. Въ южна Франция само лозата не е подчинена на кършенето, обаче, тамъ лозата се отгледва безъ колове, не се вързва и самото прѣвиване на лѣтораститѣ къмъ земята прави, щото лозата да растѣ (се развива) по равномерно. При все това, и тука при дѣждовно врѣме, когато вегитацията е много—силна, пакъ се извършва едно кършене, за да се попрѣче на едно изрѣсяване на гроздето, което става обикновено прѣди цѣвтенето.

Кършенето влияе върху лозата, като прави да се развиватъ напълно долнитѣ пжпки. По тази причина, кършенитѣ лози и когато биватъ рѣзани ниско, пакъ раждатъ. Всички лози, които, се не кършатъ, трѣбва винаги да се рѣжатъ по високо. Ако рѣжимъ ниско, то често за особени сортове като чауша, които искатъ висока резидба, а при това и не сж кършени, не ще имаме или ще имаме много слаба реколта.

Кършенето указва влияние и върху узрѣването на самитѣ лози. Прѣчкитѣ на лози, които сж подложени на кършенето, узрѣватъ по-късно на есень. Това става ясно — понеже съ прѣмахването на върховетѣ на лозата, то храната, която остава излишна, храни гроздето и поддържа силна расгителность. Такива лози биватъ по тъмно-зелени и, слѣдователно, узрѣватъ по късно.

Едно добро и доста важно влияние има кършенето спрямо Переноспората (маната) Понеже съ кършенето отнемаме върховетѣ и тѣхнитѣ млади листа, които сж, тѣй да се каже, огнище на болестьта, то съ кършенето отстраняваме почти пероноспората. Младитѣ листа, като най-нежни и сочни, се нападатъ отъ Пероноспората и отъ тамъ споритѣ се разнасятъ по цѣлото лозе и много на далеко, а при тихо врѣме падатъ върху самата главина. Върховетѣ иматъ доста печаленъ изгледъ за лозарьтъ, вървамъ всѣкой ги е виждалъ и отъ многото спори, които даватъ, при все че попадатъ на старитѣ листа, които сж много по устойчиви на болестьта; но като по твърди и по малко сочни, то все

нѣкой успѣватъ да се развиятъ — тъй че цѣлата главина става жертва на свойтъ върхове. *Ето защо, често едно кършене е тъй сжщо полезно, както и едно прѣскане, особено прѣзъ влажно врѣме, когато Перноспората е опасна.*

Изобщо казано, както разгледахме кършенето дава на лозаря много прѣимущества: повече грозде и по едро, прѣмахва изрѣсяването, по вкусни вина, по малко перноспора, по малко страдатъ лозитѣ отъ вѣтърътъ, вслѣдствие — по малкитѣ колове; а недостатъци: по бѣдно на захаръ грозде и по късно узрѣване на прѣчкитѣ на есень. Въ добри години тѣзи недостатъци ставатъ почти незначителни.

Не ще бжде кършенето полѣзно за лози съ голѣми форми, като асмитѣ, гдѣто благодарение на дългото стѣбло на лозата, тѣ много малко клонатъ на изрѣсяването; и за лози, които се отгледватъ специално за грозде за ядене, или за специални вина.

Ние горѣщо прѣпорѣчваме кършенето на лозитѣ. Би трѣбвало въ много подробности да се впуснемъ, за да видимъ, какъ лозарѣтъ, трѣбва да культивира лозата си, за да има нужния и нормаленъ приходъ; отколкото да пада въ лошото положение, когато има само по 2 чепки на главина, а другото само прѣчки и листа. Дървото, казва пословицата, яде плодътъ. Кото държи смѣтка лозарѣтъ, како влияе кършенето, и кога е полѣзно; то той ще може много по добрѣ да си кърши лозето; отколкото да му се изложатъ сухи и строги правила, които за разнитѣ мѣсности и различни сортове лози, могатъ да му бждатъ врѣдни.

Ив. Добревъ.

Отглеждане лозитѣ въ вкоренилището.

Засаждането лозитѣ въ коренилището е само началото на оня сборъ отъ работи, които ще трѣбва да се извършатъ надъ лозитѣ, за да бжде осигуренъ единъ сносенъ процентъ на прихващане и безсѣмнено — едно добро качество на полученитѣ лози.

Щомъ веднажъ сж засадени лозитѣ въ вкоренилището, първата работа, която може да се наложи, е *разрохкване* на почвенната кора на тироветѣ отгорѣ, образувала се отъ случайно падналитѣ буйни дъждове. Лѣтораститѣ, които има да покарватъ надъ земята, едва освободени отъ пжкитѣ на калема, сж още много нѣжни, за да могатъ да пробиятъ прѣплескания отгорѣ тиръ и да излѣзатъ на свободенъ въздухъ; много отъ тѣхъ, въ стремлението си да се покажатъ надъ земята, се изкривяватъ подъ твърдата кора, и се забавятъ въ развитието си, обстоятелство, което не тъй добрѣ

се отразява върху растежа и върху доброкачествеността на лозитѣ слѣдователно.

Това раздробяване на кората надъ тироветѣ, трѣбва да стане въ най скоро врѣме слѣдъ падналия силенъ дъждъ и по начинъ такъвъ, щото да не се измѣстятъ нѣкои калеми отъ подложките или да не се оронятъ токо що покара-литѣ отъ пжпката ластарчета. Най добръ тая работа се извършва съ прѣститѣ на ржката, вмѣсто съ какъвто и да е било инструментъ. Съ това разрохкване ний ще помогнемъ и за по обилното движение на въздуха около спойките, който въздухъ е отъ голѣмо значение за довършване процеса на спояването.

Прѣскането на лозитѣ въ вкоренилището, съ растворъ отъ синъ камъкъ и варъ, е работа тѣй важна, че тя трѣбва да се смѣта толкова необходима и обикновенна ако щете, колкото необходимо и обикъовенно се смѣта напр. да се нахранимъ или да нахранимъ нашитѣ домашни животни. Пероноспората е много по честа гостенка на вкоренилищата, отъ колкото на постоянно засаденитѣ лозя, тѣй като почти всички мѣста за вкорѣнилища сж мѣста по ниски. Е добръ, щомъ за запазването на лозята ний прѣдприемаме по 3, 4 па и 5 прѣскания, защо да не прѣскаме по вечно пжти вкоренилищата си? Нека не гледаме да запазимъ отъ маната само възрастнитѣ лозя, защото ще вземемъ отъ тѣхъ плодъ; нека съ еднаква, даже и съ по голѣма загриженостъ да глѣдааме и младитѣ лозички въ коренилището, които ще съумѣятъ сжшо да наградятъ нашия трудъ и вложени-тѣ срѣдства, нъ по късно — когато взематъ да раждатъ. Работата още повече се улеснява, като се има прѣдвидъ, че въ вкоренилището се харчи много, ама много по малко раз-творъ, отколкото въ лозята.

Растворътъ нека не бжде по гжстъ отъ $1-1\frac{1}{4}\%$ синъ камъкъ, а варъ толкова, колкото да се направи неутраленъ разтвора, което ще се познае отъ измѣняването цвѣта на червената лакмусова книжка въ синъ, щомъ се капне на нея отъ разтвора.

Първото прѣскане да се направи, щомъ лозичките покажатъ надъ земята ластарчета дълги 7—8 с. м. Нека не се мисли, че това е рано; лозитѣ въ вкоренилището пока-ратъ късно, та при тоя рѣстъ на ластарчетата ще има тѣй висока температура въ въздуха, за да гарантира едно изобилно покълняване на спроритѣ на маната. Напрѣсквания-та да се повтарятъ по чето и съ извѣстна доза отъ инатъ; щомъ напрѣсканитѣ лози се измиятъ отъ дъждъ, ний пакъ ще прѣскаме, безъ да броимъ колко пжти сме прѣскали.

Нека дъжда да сандърдисаме, нъ да не отстѣпваме!

Нека да заличимъ отъ главата си мисълта „врѣмето ще е сухо, манъ нѣма да падне“!

Почистване вкоренилището отъ буренитѣ е работа сжщо отъ голѣмо значение. Буренитѣ макаръ и прочистени съ акуратностъ при пригответлене мѣстото и при самото засаждане на лозитѣ — все пакъ въ скоро врѣме сполучаватъ наново да покаратъ и съ това наедно да поглѣщатъ хранителнитѣ материали и влага отъ почвата, тѣй необходими на едва заживѣлитѣ самостоятелно лозички. И нито е само тая бѣдата; тия бурени не позволяватъ на слънчевата свѣтлина и топлина безприпятствено и въ голѣмо количество да стигатъ до лозичкитѣ, обстоятелство което прѣчи за правилното функциониране на листата и за натрупване слѣдователно на по-вече хранителни материали за врѣмения растежъ и за бждащия такъвъ — въ форма на резерва.

Добрѣ е слѣдователно, щомъ се забѣлѣжатъ бурени, колкото и малко да сж тѣ, да се отстраняватъ съ повърхностни прѣкопавания и съ плѣвене (по склоноветѣ и билото на тироветѣ).

Отстраняване роснитѣ коренчета е практика безъ друго наложителна въ вкоренилището. Подъ думата росни коренчета въ вкореняванитѣ лозички трѣбва да разбираме тия коренчета, които покарватъ отъ колѣнцето на калемката, както и тия, които излизатъ отъ подложката, но много близо до спойката — веднага подъ нея (това се случавя, когато при присаждането отрѣза на подложката е билъ направенъ много близо до най горнѣто ѝ колѣно).

Роснитѣ корени иматъ тенденция да се развиватъ извънредно бързо и въ по вѣчко, тѣй като сж поставени близо до повърхността на почвата, гдѣто намиратъ згодни за развитието си условия. Съ това си бързо развитие тѣ замедляватъ много развоя на долнитѣ корени, които лозарътъ има интересъ да подпомага, тѣй като бждащия животъ на лозата се осигурява отъ тѣхъ. Пъкъ и безъ това, покаралитѣ отъ калема корени ще бждатъ прѣдметъ на разрушение отъ филоксерата и загубени слѣдователно за лозата.

За да се извърши отрѣзването на роснитѣ коренчета, безъ друго лозичкитѣ ще трѣбва да се откриятъ до спойката а по добрѣ веднага подъ нея. Коренчетата се рѣжатъ обикновенно два пжти прѣзъ цѣлото лѣто; първи пжтъ въ началото на м. юлий и втори пжтъ между 15—20 августъ.

Изрѣзването на ростнитѣ корени става съ много остро ножче (съ което присаждаме) и отгрѣ надолу до дъното. Не се рѣжатъ коренчета отдолу нагорѣ, защото спойкитѣ сж още слаби и голѣма е възможността да се отмѣстятъ калемитѣ или нѣкои съвсемъ да искочатъ.

При първото отстраняване на роснитѣ корени, лозитѣ пакъ се загрибватъ надъ спойкитѣ, за да не изсъхнатъ отъ слънцето, тѣй като прѣзъ това врѣме то е много силно, а

спойките още неутвърдени достатъчно. Поради сжщата причина, при това първо изрѣзване, не е съвѣтно да се отгрибватъ по вѣчко тирове отведнажъ, а да се отгрибватъ единъ поединъ и слѣдъ изрѣзването да се загрибватъ пакъ.

Казахме, че втори пжть роснитѣ корени се изрѣзватъ къмъ св. Богородица. При това второ рѣзване, лозитѣ се оставатъ съ открити спойки, за да имъ се даде възможность да доврѣятъ добръ (да се вдървятъ). Оставени и слѣдъ това заровени, спойките оставатъ слаби, мѣки и изложени на много лесно поврѣждане.

Нека не е чудно никому, ако слѣдъ орѣзването роснитѣ корени, нѣкой лозички изсѣхватъ; понеже силно развититѣ росни корени не сж позволили на долнитѣ корени да се развиятъ съвсѣмъ или пжкъ сж се развили въ малко количество — отстранени първитѣ, вторитѣ не сж въ състояние да подържатъ лозичката и тя умира.

Напоаяването лозитѣ въ вкоренилището трѣбва да се прѣдприема само тогава, когато настѣпятъ по дължки периоди отъ суша. Нетрѣбва напоаяването да се смѣта отъ никого като сръдство за прихващане на лозитѣ и за изкарване стока съ голѣми корени и лѣторасти. Много начесто поенитѣ лози, растатъ много набързо и нѣматъ врѣме да образуватъ плътна дървесина и да сформируватъ добръ своитѣ пжпки. Слѣдствието е ясно; недобро узрѣване на лѣтораститѣ, слаби и недѣгови пжпки, изнѣжена коренна система и въ края бавенъ и несигуренъ растежъ на бждащето лозе.

Тамъ кждѣто лѣтнитѣ горѣщени ставатъ голѣми, а почвитѣ сж сухи — не е злѣ между тироветѣ (по вадитѣ) да се настила добъръ пластъ отъ торъ или слама, съ цѣлъ да се попрѣчи на силното изпарение на почвенната влага.

Неприятелитѣ на лозитѣ въ вкоренилището, могатъ да бждатъ главно ларвата на майския брѣмбаръ (*Melolonta vulgaris*), и къртицата. И двата тия неприятели нападатъ младитѣ коренчета на лозитѣ, особено въ вкоренилища съ почви рохки и силно торени съ оборски торъ.

Противъ тѣхъ не остава нищо друго, освѣнъ да се търсятъ и убиватъ въ най скоро врѣме отъ забѣлѣзването на причиненитѣ врѣди. Даже съ рискъ да се повредятъ нѣкои лозички, тия неприятели трѣбна да се намиратъ и унищожаватъ.

Изваждането лозитѣ изъ вкоренилището наесень, не трѣбва да става по-рано отъ опадването на всички листа на лозитѣ; едно листо да има, то още продължава да изработва хранитѣлни материали и да ги натрупва въ органичѣ за резерва.

Изваждането на лозитѣ трѣбва да става извънредно внимателно, за да не се поврѣдятъ коренитѣ. Независимо

отъ това, трѣбва при ваденето на лозитѣ да се има добъръ надзоръ, за да не се смѣсятъ разни сорти подложки и грозда; най-многого оплаквания, въ търговията съ лозовъ материалъ, се свеждатъ къмъ неавтентичността на подложки а главно на грозда. Е добръ, нека всички, които отгеждатъ за себе си и за проданъ облагородени — вкоренени лози да внимаватъ много добръ за сортирането на лозитѣ по сорти, било когато ги присаждатъ и засаждатъ въ вѣкоренилището, било когато ги вадятъ отъ тамъ. Нека продавачитѣ — производители на облагородени — вкоренени лози докажатъ веднажъ за винаги, че и тѣ, извънъ собственитѣ си интереси, милѣятъ за интереситѣ на своитѣ клиенти не само, нѣ и за добрия вървежъ на новото лозарство въ цѣлото ни отечество.

А за всико това не се иска друго, освѣнъ любовъ къмъ занаята и по-вечко съвѣсть.

Д. Г. Овчаровъ.

Застраховка на маточницитѣ.

Вече не еднѣжъ се повдига тоя въпросъ, въпросъ отъ не малка важность за Българския лозаръ — производителъ; не единъ пжтъ производителя си задава въпроса: какъ е възможно съществуването на застрахователно учреждение, почиваще на принципа на взаимнопомоща — при условие, културитѣ, които играятъ важна роль въ селското ступанство да не приема застраховането имъ. Какъ е възможно застраховката на лукъ, хмелъ, естествени ливади и пр., а тая на маточницитѣ, укоренилищата, овощни и черничеви градини е невъзможна? . . .

Прѣди всичко, менъ ми се струва, пма голѣма несъобразность въ редакцията на чл. 1 отъ закона за застраховка на земеделѣлскитѣ произведения отъ градушка въ свързка съ § 1 отъ застрахователнитѣ условия, който опрѣдѣля кои видове се приематъ и кои не за застраховане. Като че ли на производителя и тукъ държавата косвенно иде да се покаже мѣщеха. За него едно само остава: да рискува капиталъ, време и трудъ, но никога да не разчита на подкрѣпа въ злополучни години. Ний прѣдвиждаме, че застрахователното учреждение отхвърга тия видове култури, само поради обстоятелството, че риска при тѣхъ е по-голѣмъ.

Да, ако риска при маточницитѣ и укоренилищата е голѣмъ, то вѣрвамъ всѣки би се съгласилъ, не е по-голѣмъ отъ тоя, допуснатъ за лозята прѣвъ цѣвтението. Тукъ една най-малка градушка е въ положение да компрометира цѣлата тѣхна реколта, когато чувствителността при маточницитѣ изобщо не е до подобна степенъ.

Но и да допустнемъ че има рискъ, то гдѣ нѣма такъвъ и противъ какво ний застраховаме, ако не противъ него?

Справедливо е, по наше мнение, да се приематъ за застраховка маточниците, овощията и пепиниеритѣ, като споредъ чувствителността се наложатъ съответствующи високи прѣмий, въ който случай учреждението ще може пакъ сполучливо да балансира шанса на риска.

Законодателя е далъ възможностъ на управителното тѣло на застрахователното учреждение, само да нагодява условията за застраховка на земеделскитѣ произведения отъ градушка. Последното въ § 4 на условията изрично постановява това — което и намъ интересува: „Застраховатѣ се плодовитѣ, или ония части, за които растението се отглежда“.

Съ въвеждането на горния параграфъ, учреждението не е дало отказъ да приема въпроснитѣ култури въ рѣшителна смисълъ, обаче, нѣма набягане, липсва настойчивостъ въ тая насока.

Ако не бѣ тая настойчивостъ чрезъ Съвѣта (указанъ въ чл. 20 отъ закона за застраховка на земедел. произведения отъ градушка), а последния прѣдъ управлението на учреждението, вървамъ застраховката на лозята на рѣса нѣмаше да се допустне.

Чувствува се тоже непълнота и въ чл. 23 отъ закона за застраховане земл. произв. отъ градушка, който постановява, че щомъ учреждението почне да функционира, държавата прѣстава да опрощава данъци за имоти, пострадали отъ градушка.

Въпрѣки желанието на овощари и градинари да застраховатъ произведенията си — съгласно § 1 отъ застрахователнитѣ условия — не могатъ да ги застраховатъ, въ който случай ступанитѣ на тия видове култури страдатъ двояко: търпене на загуби отъ градушка — въпрѣки желанието имъ да си застраховатъ произведенията отъ градушка, и отъ друга, да не очакватъ на държавата помощта, въ случай на злополука.

Би трѣбвало или да се приематъ за застраховка и тия видове култури, макаръ и при съответствующи високи прѣмий, или пъкъ чл. 23 да се видоизмѣни въ смисълъ, че държавата продължава да *опрощава* данъци за ония бити отъ градушка култури, които но се приематъ за застраховка при застрахователното учреждение, макаръ и последното да е почнало да функционира.

Накрай, горнитѣ ми бѣлѣжки, каня Г-да пепиниериститѣ — притежатели на лозови и овощни разсадници, маточници и пр., да се заематъ сериозно съ проучването на въпроса въ детайла, слѣдъ което единодушно се иска отъ управлението на Б. Ц. Кооперативна Банка, да приеме за въ бждаще и горѣказанитѣ видове култури.

Vinberkreskigisto,

Къмъ всички лозари.

Като даваме мѣсто изцѣло на настоящия позивъ въ отдѣлтѣ статиѣ, което сторихме съ цѣль да се разгласи по добръ нуждата отъ ръсенето, обръщаме къмъ всички лозари, съ внимание да го прочетатъ и изпълнятъ даденитѣ наставления, ако искатъ да бератъ грозде. Нека не гледатъ на тая работа леко.

Държавна подвижна звмледѣлска катедра — Пловдивъ.

Позивъ

къмъ лозаритѣ въ Пловд. окръгъ.]

Понятни сж на лозаритѣ годинитѣ 1897—1906, когато изъ цѣлото ни отечество, вслѣдствие на постояннитѣ дъждове и наводнения реколтата на лозата биваше унищожавана отъ познатата вече болестъ по лозата — перноспора или мана.

Въ единъ периодъ отъ 9—10 години, и лозаря постоянно работѣше свойтъ лозя съ най-голѣмата надежда да дочака гроздоберъ и получи възнаграждението за труда си и иждивени срѣдства, съ които да расплати дългове, да нахрани и облѣче себе си и челедѣта си. Нъ какво бѣше неговото разочароване, когато на гроздоберъ той виждаше, че трудътъ и срѣдствата му сж отишли на празно — перноспората безпощадно е унищожила цѣлата му реколта и е убила всѣкаква надежда за печалба. Вмѣсто гроздоберъ — той биваше принуденъ да зарови лезото си наесенъ съ неозрѣлото или окапало грозде, безъ да получи ни стотинка доходъ. Настъпило бѣше такова врѣме, щото на лозата се глѣдаше като на култура, обречена на загинване. Саденето на нови лозя не само че не се прѣдприемаше, но и много такива биваха изкорѣнявани, а мѣстата имъ прѣбобърнати на ниви.

И сега не се минава година, гдѣто перноспората да не напада гдѣ въ по-голѣмъ, гдѣ въ по-малтъкъ размѣръ извѣстни лозя и, ако не унищожаватъ, то намаляватъ значително реколтата имъ.

Ако до прѣди години, не се е знаело подробно за причинитѣ, които причиняватъ злото, а така сжщо и срѣдствата, които се употребяватъ за прѣдпазване на лозата отъ заболяване — днесъ, благодарение на грамаднитѣ успѣхи въ това отношение, ний имаме на рѣка най-сигурни и ефтини срѣдства, чрѣзъ които можемъ да се боримъ, стига да ги употребимъ и то, да ги употребимъ на врѣме. Срѣдствата, които ще прѣпоръчамъ по-долѣ, сж вѣнъ отъ всѣко съмнение, тъй като тѣ се употребяватъ на всѣкждѣ отдавна и сж дали отлични резултати.

Обаче, намъ е извѣстно, че въпрѣки многото опити и наблюдения, правени прѣдъ очитѣ на нашитѣ лозари, въ които иматъ пълна вѣра и сж убѣдени въ сигурността на взетитѣ мѣрки противъ злото, а именно че чрѣзъ прѣскането сигурно се запазватъ лозята имъ, повечето отъ тѣхъ гледатъ да го избѣгнатъ и то не отъ нежелание, а отъ нехайство като си казватъ: „Дано нѣма тази година мана. Гдѣто ще дамъ 10—15 лева за прѣскане, ще си купя нѣщо друго. Или гдѣ ще му търся сега прѣскачка? защо ще губя дни за вътъръ? — То, ако ще господъ, ще го запази“. Обаче, не трѣбва да се забравя поговорката: „Господъ дава, ала въ кошара не вкарва“. При гроздоберъ, тѣзи, които сж вземали мѣрки за запазване на лозята си, набѣратъ грозде — налѣятъ вино и продадатъ и сж доволни отъ своя трудъ и грижи. Първитѣ пакъ започватъ: „Добръ бѣше да бѣхме прѣскали; ето комшиятъ прѣска и прави гроздоберъ сега — па и продаде и си налѣ винце. До година, както и да е, ще прѣскамъ, ще си купя и машина даже“. Обаче, това е, докато мине гроздоберъ и вичко се забравя. На слѣдующата година се повтаря пакъ старата пѣсенъ. Ето защо, ний като познаваме много добръ нашия стопанинъ — лозаръ — а такъвъ е почти всѣки земледѣлецъ — и като имаме прѣдъ видъ условията, при които се развива маната (перноспората), обръщаме се къмъ всички ступани — лозари и се провикваме:

Лозари! побързайте да напрѣскаете лозята си, за да ги запазите отъ перноспората (маната), та да не се каете, както това стана миналата година.

Перноспората е болестъ, причинявана отъ едни малки гъбички, които за своето развитие изискватъ влага и топлина. *Именно, каквото е врѣмето прѣзъ тази година.* Тя напада главно, листата на лозитѣ, а така сжщо и другитѣ зелени части, вслѣдствие на което тѣ изсъхватъ и падатъ.

Врѣмето за появяването ѝ е началото на м. май, до края на м. Августъ стига да има, казанитѣ по-горѣ условия (влага и топлина). Това ѝ дава възможность, щото тя да може да се появява и ннася вреда прѣзъ всѣко врѣме прѣзъ лѣтото.

Признаци на болестта. При появяването на маната или перноспората се забѣлѣзватъ слѣднитѣ признаци. На долната частъ на нападнатитѣ листа се виждатъ бѣли петна, малко-много въ неправилна форма; тѣ прѣдставляватъ като че сж посипани съ ситна соль или захаръ. На горната частъ на листата, срѣщу долнитѣ петна, се появяватъ други — които отъ начало сж жълтѣникави, а послѣ малко по-малко пожълтяватъ все повече и повече до степенъ на съвършено изсъхналъ листъ. Петната биватъ отъ начало малки и отдѣлни едно отъ друго, послѣ постепенно се уголѣмяватъ, като се съединяватъ, до като покриятъ цѣлия листъ, който изсъхва и пада.

Врѣдата на болестѣта е много голѣма. Съ унищожаване на листата, се изгубватъ най-главнитѣ органи на лозата, вслѣдствие на което гроздето остава съвършено зелено и негодно за нищо. Вино, приготвено отъ такова грозде, има горчивъ вкусъ, съдържа малко спиртъ, скоро се разваля и е изложено всѣкога на заболявания. Ако болѣстѣта се появи рано, тя се разпростира по чепкитѣ цвѣта и ги съвършено унищожаватъ.

Поврѣденитѣ отъ перноспората лозови прѣчки не могатъ да дозрѣятъ, вслѣдствие на което прѣзъ зимата измрѣзватъ. Такива лозови прѣчки не могатъ да служатъ ни за просаждане на нови лозя (скоро изгниватъ) ни за присадници (калеми). Ако не се взематъ мѣрки за прѣдпазване отъ болестѣта и лозето бжде нападнато подъ редъ 2—3 години, то отслабва и въ продължение на 5—6 години умира. Особно това обстоятелство е важно сега, когато повече отъ лозята сж заразени отъ филоксера, или сж изложени на заразяване и е нужно да имаме здраво и силно лозе, съ силни корени и буйни прѣчки, които да могатъ да се борятъ и противосоятъ е повече на филоксерата и др. болѣсти.

Срѣдства противъ перноспората. Нека се запомни много добръ, че всички срѣдства, които науката ни е дала противъ тази толкова опасна болѣсть, сж срѣдства, които се употребяватъ не за да излѣкуватъ появилата се вече болестъ, а да прѣдпазятъ лозето отъ заразяване, то ето защо, тѣ (срѣдствата) трѣбва да се употребяватъ, не когато тя (перноспората) се е вече появила, а много по-рано. Тукъ е именно моментъ да употребимъ срѣдствата на врѣме, за да попрѣчимъ на болестѣта да се развие и вземе връхъ. Не направимъ ли това и оставимъ ли болестѣта да се появи, лѣкуването ѝ е вече трудно, почти невъзможно. Ето защо, лозарьтъ не трѣбва да чака ще вали ли дѣждъ и дали ще има топло врѣме — условия за развитие на болестѣта — и чакъ тогава да вземе мѣрки противъ злото. Разумниятъ лозаръ за всѣки случай трѣбва да вземе на врѣме всички прѣдпазителни мѣрки, защото даже и да не се появи опасностъта той нѣма да загуби, въ случай, че има перноспора; лозето му е запазено и прихода му е осигуренъ, а ако ли пъкъ нѣма, трудътъ му не ще да е напусто защото, забѣлзано е, че лозя, прѣскани, винаги сж по-силни, гроздето имъ съдържа повече захаръ и най-послѣ прѣчкитѣ имъ узрѣватъ по-добръ.

Срѣдствата, които могатъ да се взематъ противъ болестѣта сж два вида, които, както казахъ и по-горѣ иматъ за цѣль да прѣдпазятъ лозето отъ заразяване, а не да го лѣкуватъ, когато болѣстѣта се е вече появила. Първиятъ видъ сж тѣй нареченитѣ, хигиенически срѣдства, а тѣ сж: 1) Да се държи, колкото се може, лозето чисто отъ сухитѣ части на лозитѣ като: прѣчки, листа, сухо грозде и пр. въобще нѣща, които могатъ да държатъ спори, яйца и сѣмена отъ перноспората и др. врѣдителни за лозата неприятели. 2) Да се извършватъ винаги правилно и на врѣме всичкитѣ други работи като: рѣзане, копане, филизине, връзване и пр. работи, които усилватъ лозитѣ и ги правятъ устойчиви на всѣкакви болѣсти. Тѣзи нѣща, нагледъ може да се виждатъ много малки и безъ значение; обаче, тѣ иматъ сжщо такова значение, каквото има хигиената за прѣдпазване отъ заболяване на човѣка и други животни.

Вториятъ видъ е пръскането на лозитѣ съ различни разтвори, които имагъ сжщата цѣль, а именно: да попречатъ на развитието на болѣстта. Такива срѣдства има много, известни въ търговията подъ различни имена и съ голѣми реклами. Отъ всички, такива най-добри резултати е далъ тѣй наречения *Бордолезовъ разтворъ*, който се състои отъ чистъ синъ камъкъ, негасена варъ и вода. Него именно най-много препорѣчвамъ на лозаритѣ. Съвѣтвамъ ги да не даватъ вѣра на голѣмитѣ реклами на различни други срѣдства, отъ които едни сж дали лоши резултати, а други като не изпитани у насъ, не заслужаватъ вѣра.

Приготовление на Бордолезовъ разтворъ. За да си приготвимъ Бордолезовъ разтворъ е нужно да имаме: 1-во три дървени сѣда (качета), 2-ро синъ камъкъ и 3-то негасена варъ и вода. Въ първия сѣдъ ще се растопи синия камъкъ, въ втория ще се огаси и разреди варъта, а въ трѣтия, който трѣбва да е най-голѣмъ, ще се налѣе нужното количество вода и смѣсятъ разтворитѣ отъ синия камъкъ и варъта.

Въ първия дървенъ сѣдъ още отъ вечерята се поставя за растопяне синия камъкъ, което става така: Взема се една кошничка съ дръжка или една платнена торбичка, въ нея се поставя синия камъкъ и се увисва въ водата наврѣна на тояга и поставена хоризонтално надъ сѣда, така щото кошничката или торбичката съ синия камъкъ да висятъ въ водата, гдѣто прѣзъ нощта камъка се растопява съвършено. Можемъ да ускоримъ растопяването му, като отъ врѣме на врѣме размърдваме кошничката или торбичката на долъ на горѣ. На сутринята въ втория сѣдъ се изгасява нужното количество негасена варъ, като се налива вода, за да образува единъ видъ млѣко, наречено вариено млѣко. Това млѣко се прецѣжда прѣзъ ситно телено сито, за да се отстранятъ всички камъчета, които биха попаднали въ прѣскачката и биха ни попрѣчели на работата по-нататъкъ. Щомъ двата раствора сж готови, вливаме раствора отъ синия камъкъ въ вариеното млѣко, или едноврѣменно вливаме и двата раствора въ третия сѣдъ (най-голѣмия), като бъркаме постоянно. Слѣдъ всичко това се получава течность съ ясно синъ (небесенъ) цвѣтъ.

При приготвянето на Бордолезовия разтворъ е нужно да се спазва точно опрѣделената пропорция между количеството на синия камъкъ и това на варъта и друго — тѣзи материали да бждатъ съвършено чисти отъ всякакви чужди примѣси. Лозаритѣ трѣбва да иматъ за правило да купуватъ синъ камъкъ само отъ познати търговски кжщи, а най-добрѣ отъ Б. З. Банка или нѣкой кооперативенъ зем. магазинъ, които продаватъ винаги чисти материали; защото не сж изключени случаи, гдѣто може да се попадне на нечисти материали, които за насъ не сж желателни и които може да ни поврѣдятъ, отколкото да ни принесатъ полза.

За получаване на 100 литри Бордолезовъ разтворъ е нужно: 100 литри вода, 1½ килограма синъ камъкъ и 800 гр. негасена варъ.

Една частъ отъ горното количество вода се взема за растопяване на синия камъкъ, една частъ за угасване и разреждане варъта, а въ останалата частъ — се смѣсятъ разтворитѣ, както е казано по-горѣ. Слѣдъ окончателното приготвяне на раствора, добрѣ е да се напра-

ви едно изпитване на състава му, за да се види, до колко сме сполучили съ прибавенитѣ количества синѣ камѣкъ и варѣ. Това испитване става съ помощта на *лакмусова книга*, която може да се купи отъ всѣка аптека или дрогерия съ 5—10 ст. Има два вида лакмусова книга: червена и синя и може да се употреби коя да е отъ двѣтѣ. Растворѣтъ се счита за добръ приготвенъ, ако слѣдъ като потопимъ коя да е отъ лакмусовитѣ книги, тѣ не промѣняватъ цвѣта си т. е. оставатъ такива, каквито си сж. Ако ли синята лакмусова книга измѣни цвѣта си на червенъ, това показва, че въ раствора има въ повече синѣ камѣкъ, а ако червената лакмусова книга се прѣобърне въ синя, то—въ раствора има повече варѣ. Практически се познава, че растворѣтъ е добръ, когато цвѣтътъ му е нито много синъ, нито пѣкъ много бѣлъ, а има, както казахъ по-горѣ, небесенъ (гължбовъ) цвѣтъ.*)

Растворѣтъ трѣбва да се приготви прѣзъ деньтъ, въ който ще се употребява и да се приготви толкова, колкото ще е нужно за единъ день; иначе, ако остане, или се употреби прѣзъ день, той губи отъ силата си и дѣйствието му отслабва. Можемъ, по извѣстна степенъ, да запазимъ силата му, като прибавимъ за всѣки 100 литри растворъ 50 грама захаръ или медъ. Тази прибавка помага оце и за по-доброто прилѣпване на раствора по листата и другитѣ части на лозата.

Прѣскането. Съ така приготвения растворъ напрѣскваме всичкитѣ зелени части на лозата, а най-главно листата, тъй като те сж първитѣ носители на болѣстѣта.

Поменамъ и по-рано, че съ прѣсканieto се гони цѣлѣта да прѣдпазимъ лозата отъ нападането ѝ отъ пероноспората, или по право, да попрѣчимъ на болѣстѣта да се развие. А това ще стане, ако ний употребимъ прѣскането на врѣме. Отъ опити е доказано, че у насъ най-добръ е първото прѣскане да стане рано—прѣди цвѣтенето, когато лѣтораститѣ сж достигнали височина отъ 48—50 с. м. или долнитѣ листа сж пълно развити, а това е между 10—30 Май. Прѣзъ това врѣме температурата е доста висока, повече отъ 25°—30°, и привличатъ често дъждове, тъй щото създаватъ се най-добри условия за развитието на болѣстѣта. Лозарѣтъ, като има прѣдъ видъ мѣстнитѣ климатически условия, казаното до сега за развитието на болѣстѣта и цѣлѣта на самото прѣскане, самъ по-добръ може да опрѣдѣли врѣмето за извършване на първото прѣскане.

Слѣдъ 20—25 дни отъ първото прѣскане ще се извърши второ—а ако врѣмето изисква, т. е., ако има опасностъ отъ появяване на перноспората, ще прѣдприемемъ трето прѣскане, което е обикновено, когато гроздето започва да зрѣе.

Отъ голѣмо значение е, прѣзъ кое врѣме на деня трѣбва да става прѣскането. Най-добръ е прѣскането да става сутринъ рано, до 11 ч. прѣди пладнѣ и вечеръ да започне отъ 3—3½ ч., когато нѣма опасностъ че силното слънце може да причини слънчовъ пригоръ по листата и гроздето. Най-добри дни за извършване на прѣсканieto сж об-

* По-добръ е да се служи съ реактивнитѣ книги, обаче, които не може да прави това, нека си служи съ пропорцията, която дава приблизителни резултати въ приготвlenието.

лачнитѣ. Ако слѣдъ прѣскането наскоро падне силенъ дъждъ и измие раствора, нужно е да се повтори, ако ли дъждътъ е слабъ (въ видъ на роса), отъ повторно прѣскане не се явява нужда.

При първото прѣскане трѣбва да се внимава, щото да се на-прѣскатъ добръ всичкитѣ листа и другитѣ зелени части на лозата, а при послѣдующитѣ прѣскания, освѣнъ тѣхъ, още—и новоизкаралитѣ горни листа и странични лѣтораста.

Прѣзъ врѣме на цвѣтенето, прѣскането трѣбва да се прѣустанови, сжщо така въ това врѣме не трѣбва да се извршватъ каквито и да би било други работи въ лозето.*) Несъблюдаване на горното, докарва изрѣсяване на цвѣтоветѣ.

Прѣскането се извршва съ особни машини, наречини прѣскачки (пулвизатори), отъ които има много системи; обаче най-добра е тази прѣскачка, която е направена отъ здравъ материалъ, има простъ механизъмъ, е лека и разпрѣсква добръ разтвора ситно като роса. Отъ много такива най-добри резултати сж дали у насъ прѣскачки отъ системата Eclaer Vermorel и Австрия, които всѣки лозаръ може да си достави отъ Бълг. З- Банка, Б. З. Дружество, кооперативнитѣ магазини и др. Цѣната на една такава прѣскачка е отъ 33-50 — 40 лева, споредъ системата.

Всѣки лозаръ, който иска да има лоза и да запази реколтата имъ, трѣбва наредъ съ мотиката и косера да се снабди и съ прѣскачка.

За единъ декарь е нужно: при първото прѣскане 40—50 литри растворъ, при второто 60—70 литри и при третото 70—80 литри.

Мнозина лозари мислятъ, че виното добито отъ грозде, напърѣскано съ Бордолезовъ растворъ е вѣдно за здравieto на хората. Дължа да забѣлѣжа, че анализитѣ, направени на мжстъ и вино, добити отъ такива грозда, сж дали резултати, които сж установили че, прѣскането не оставя никакви слѣди въ тѣхъ и че слѣдовагелно, тѣ не прѣдставляватъ никаква опасностъ.

Отъ всичко изложено до тукъ слѣдва, че ако лозарътъ — ступанинъ иска да запази лозята си за по-дълго врѣме, ако иска да има всѣка година доброкачествено грозде, трѣбва да прѣска лозята си съ Бордолезовъ растворъ.

Прочие. лозари, не испускайте случая и бързайте да напърѣскате лозята си, за да ги прѣдпазите отъ грозящото ги зло, което прѣзъ настоящето лѣто е неминуемо.

Пловдивъ, 8 априль 1912 год.

Отъ дирекцията.

*) Обаче, пропуснато ли е по една или друга причина, прѣдпочитателно е да се нарѣси, макаръ и въ цвѣтението — загубата отъ изрѣсяване ще е по малка, отъ колкото ако го оставимъ да се нападне отъ маната

Х Р О Н И К А.

Въ кн. 6 писах ѝе, че Кр. Тополски, началникъ на Лозарската опотна станция въ Плѣвень бившъ редакторъ на сп. „Пепиниеристъ“ е испратилъ писмо до прѣдседателя на дружеството на българскитѣ пепиниеристи, което обещахме да помѣстимъ въ тая книжка

Ето и самото писмо:

КР. ТОПОЛСКИ

инженеръ, агрономъ, химикъ.

Плѣвень, 15 априлъ 1912 г.

До Господина

Прѣдседателя на дружеството на
Българскитѣ пепиниеристи.

Тукъ.

На № 20

отъ 14/II 1912 г.

Господинъ Прѣдседателю,

Като Ви благодаря за честта която ми правите, като ме кнѣте за сътрудникъ на списанието на прѣдседателствуваното огъ Васъ дружество, длъженъ съмъ да Ви заявя, че не ще да ми е възможно да продължавамъ да сътруднича въ „Пепиниеристъ“ до когато напечатенитѣ въ него съвсѣмъ неоснователни обвинения противъ менъ не бждатъ най-категорично опровергани.

Вѣрвамъ, че и Вие ще се съгласите съ мене, че като основател на това списание, менъ е мѣчно да стоя на страна отъ него, но азъ съмъ принуденъ да сторя това слѣдъ такава една черна отплата за грижитѣ положени отъ менъ за неговото основаване.

Видѣхъ бр. 6 на „Пепиниеристъ“, жалъкъ е пжтя въ който е тикнато!

Съ почитание. Кр. Тополски.

На това писмо прѣдседателя му е отговорилъ слѣдующето:

ДРУЖЕСТВО

на

Българскитѣ пепиниеристи

Плѣвень

№ 22.

гр. Плѣвень, 18 май 1912 г.

До Г-на

Кр. Тополски

Плѣвень.

Почитаеми Господине,

Въ отговоръ на писмото Ви отъ 15 априлъ 1912 год., съобщаваме Ви, че прѣдн всичко Вий трѣбва да испратите опровержение до редакцията на сп. „Пепиниеристъ“ по поводъ писаното до сега по Вашъ адресъ, което ще се помѣсти веднага изцѣло, за да Ви бжде възможно да сътрудничите въ списанието, съ което на насъ ще направите честь, а на лозаритѣ услуга, която отдавна се чака като отъ Васъ специалистъ-лозаръ.

Съгласни сме, че не само на Васъ, може би, е мъчно гдѣто стоите на страна, но на насъ е много по-мъчно и чудно, защото хора, които не ни познаваха даже, слѣдъ като разбраха, че ние не сме си поставили за цѣль да защитаваме само нашитѣ егоистично професионални интереси, а нѣщо пошироко — повдигане на българското лозарство и защитаване интереситѣ на всички лозари; се отзоваха на показната ни и сега съ своето сътрудничество въ списанието упжтиха и упжтватъ лозаритѣ въ много текущи работи, извършвани до сега отъ тѣхъ неправилно.

Споредъ насъ, до сега Ви е дадено може би заслуженото, а не нѣкаква си черна отплата, защото дружеството Ви направи всички улеснения, като Ви прѣдложи даже свои срѣдства да дойдите на събора му въ София на 5 февруари т. год., за да дадете своите обяснения лично, както и сега Ви отваря широко колонитѣ на списанието си за да се въстанови истината.

Мислимъ, че не е нужно само Вашето съжаление, че сп. „Пепиниеристъ“ било тикнато въ лошъ пжтъ, а Ви се налага дългъ, като „основателъ“ на това списание да не го напушате и стоите на страна тъкмо когато сте му най-необходимъ; а съ своето умно сътрудничество и упжтване го тикните въ правилъ пжтъ, ако разбира се сте били искрени и неговото основаване. Признаваме, че сте положили много грижи и трудъ при основаването му, за което Ви благодаримъ, но Ви заявяваме: необяснимо и загадъчно ни се вижда вашето неявяване на събора ни на 5 февруари въ (София*) за да дадете своето обяснение по поводъ хвърленитѣ Ви обвинения и сегашното Ви поведение, като стоите на страна отъ списанието, тъкмо когато то вече тръгна въ правия пжтъ да служи повече за упжтване на лозаритѣ, отколкото да се занимава съ доставки на пепиниеритѣ — както по-рано.

Ето защо, повторно Ви молимъ най-учтиво, да се съгласите и станите постояненъ сътрудникъ на списанието ни, отъ което ще спечели не само списанието, а най-много лозаритѣ.

Мислимъ, че даже и да е невѣрно писаното до сега въ сп. „Пепиниеристъ“ по Вашъ адресъ, нѣмате основание да се отказвате отъ сътрудниченето въ него, защото писаното до сега е дѣло на известни лица, които всѣки моментъ сж готови да отговарятъ за него, а не на дружеството и лозаритѣ, и на Васъ нищо не Ви прѣчи да си сътрудничите, а на събора ни лѣтосъ въ Ст. Загора, или сега въ колонитѣ на списанието, дадете заслуженото на горнитѣ лица.

Уважаеми Г-нъ Тополски, вѣрваме че ще удовлетворите вече молбата на лозаритѣ изказана чрѣзъ насъ и сътрудниците на списанието ни, което се получава вече отъ 4—5000 лозари, а се чете може би отъ много повече лозари и любители, за туй оставаме съ почитъ:
Секр.-Дѣловъ: Асп. Т. Цвѣтковъ. Прѣдседателъ: Г. К. Червенковъ.

Скандала въ лозето опитно поле гри Плѣвен. опитна станция. Въ кн. 6 на списанието бѣхме помѣстили едно антрефиле съ горното заглавие По поводъ, на което началникътъ на опитната стан-

*) Явихте се, но мълкомъ, безъ да съобщите на бюрото и вземете думата

ция г. Кр. Тополски и визирания г. Анг. Илиевъ, ни испращатъ слѣднитѣ писма, които прѣдаваме тукъ текстуално;

МИНИСТЕРСТВО

на Землед. и Държавнитѣ имоти

Плѣвнѣ, 20 апрѣль 1912 г.

Земледѣлчески институтъ

въ Плѣвнѣ

До Господина

Лозарска Станция

редактора на сп. „Пепиниеристъ“

Тукъ.

Господинъ редакторе,

По поводъ антрефилето напечатано въ кн. 6, стр. 108—109 на редактираното отъ Васъ сп. „Пепиниеристъ“ съ заглавие: „Скандалъ въ лозето-опитно поле на Плѣвненската опитна лозарска станция, моля въ най-близкия брой на списанието, да помѣстите слѣдното:

1) Дѣйствително, Ангелъ Илиевъ е въведенъ отъ сѣдебн. властъ въ владение на отчужденитѣ неправилно за опитно поле негови мѣста по силата на изпълнителенъ листъ № 7058 отъ 7 дек. 1910 година издадено отъ Плѣвненский Окръженъ Сждъ.

Кой е виновенъ за тоя скандалъ (както го наричатъ вие) можите да научите отъ архивата на тукашния Окр. Сждъ.

2) Абсурдъ е да се твърди какво единъ началникъ на опитна станция може да бжде противъ създаването на опитни полета и за това съвсѣмъ лековѣрно е да се приема, че е възможно да съмъ казвалъ на Ангелъ Илиевъ, че опитното поле на повѣрената ми станция било не нужно.

Единъ дружественъ органъ какъвто е сп. „Пепиниеристъ“ трѣбва да се държи на подобающа висота и да не се подава на клюки.

Началникъ на Лоз. Опитна станция: **Кр. Тополски.**

гр. Плѣвнѣ,

14 апрѣль 1912 год.

Г-нъ Редакторе,

Въ книжка 6 на списанието Ви, стр. 108—109 има написано една невѣрностъ съ заглавие: „Скандалъ въ лозето опитно поле“. Тамъ се казва, какво че г. Тополски билъ казалъ прѣдъ мене, че билъ противъ опитното поле, като ненужно и азъ съмъ се хвалилъ, че опитното поле ми е прѣдадено обратно въ владѣние. Това е вѣрно, че ми е прѣдадено въ владѣние, а да е казалъ г-нъ Тополски, че е противъ опитното поле не е вѣрно, това е лъжа и азъ моля, да бжде опровергано въ една отъ най-близкитѣ книжки на сп. „Пепиниеристъ“.

Съ почитание: Ангелъ Илиевъ.

Тѣзи писма идатъ да потвърдятъ писаното отъ насъ, че дѣйствително, Ангелъ Илиевъ е въведенъ вече въ владѣние на 4 дек. лозе, 4 годишно и 10 дек. мѣсто риголвано — всичко отъ лозарската станция. Ходихме въ Плѣв. Окр. Сждъ и подъ показания ни № 7058 отъ 1 дек. 1912 год. не намѣрихме търсеното дѣло. Ходихме и въ станцията и началника ни каза, че при него нѣма нищо, а да търсимъ

дѣлото другадѣ, защото станцията не се интересува нищо друго по полето, освѣнъ да го обработва и прави своитѣ изучавания, на което ние не сме съгласни, защото станцията трѣбва да знае исплатени ли сж мѣстата на опитното поле и въ нейно притежание ли сж вече, защото пари харчи за него и опити ще прави редъ години. До колкото знемъ, мѣстата на Ангелъ Илиевъ не сж исплатени, когато сж исплащани на другдѣ, защото той не е можель да прѣдстави крѣпостенъ актъ за тѣхъ прѣдъ финансовата власть. Началника на станцията ни казва, че не била изпълнена формалността при отчуждаването на мѣстото, но защо другитѣ ступани не си възвърнаха мѣстата по силата на тая грѣшка на властѣта. Интересно е да се знае дали се е явилъ нѣкой да защити интереса на станцията при разглѣждане на дѣлото. Всѣки случай за насъ не е важно кой е виновника на тоя скандалъ, а важно е да се намѣри той и му се даде заслуженото. А най-важното е да се употреби всичко, но да се възвърне лозето и мѣстото на опитното поле да се не разрушава това добро начинание.

За това повторно поканваме компетентната власть въ случая да намѣри виновника и намѣри модусъ за възвръщане на взетото лозе и риголвано мѣсто.

Колкото се отнася до това, дали Кр. Тополски е казалъ, че е противъ опитното поле за сега не се установява. Изглежда, че Ангелъ Илиевъ не помни що говори, защото едно говори — друго пише. Ние твърдимъ, че Ангелъ Илиевъ е казалъ на нѣколко мѣста, какво Кр. Тополски му билъ казалъ, че и той е противъ това опитно поле, като ненужно, защото било на едно мѣсто, а трѣбвало да бжде на много мѣста по малко. И ние бихме били съгласни опитното поле да е на много и различни мѣста, но никога не ще се съгласимъ създадено вече поле да се съсипва, защото не прѣчи да се основатъ плюсь това и още много по малки полета на различни мѣста и при различни условия, за да бждатъ опититѣ по-различни, а заключенията по-положителни.

На „Модерно земледѣлие“. Въ броеве IV и V на сп. „Модерно земледѣлие“, Г-нъ Стамболиевъ, въ антрифиле подъ заглавие: „на хората около сп. „Пепиниеристъ“ играе на отговоръ.“

1) Безъ да доказва, твърди, че не общитѣ интереси на българското зараждающе се ново лозарство сж били ржководната точка, а спекулативни и алчни за бързо забогатяване намѣрения на нѣколкомина спекулатни пепиниеристи.

2) Заангажирва управляющитѣ кржгове, като казва: „Ала ния сме напълно убѣдени, че едва ли ще се намѣрятъ въ България толкова *късогльди министри и законо-*

датели, които за личния хатѣръ на нѣколкомина пепиниеристи ще поставятъ нашето лозарство въ единъ застой, понеже спирането на вноса (това потретваме да кажемъ) ще прѣдизвика увеличение цѣнитѣ на обогороденитѣ лози отъ една страна, а отъ друга — неше има достатъчно количество материалъ, който да задоволи исканията на лозаритѣ. Двѣ мнѣния по този въпросъ не може да има, затова туряме точка.

Обаче, ния туряме пакъ главна буква по тоя въпросъ.

Прѣди да дадемъ нѣкои освѣтления, дѣлжимъ да запитаме Г-нъ Стамболиевъ, не бѣше ли само той подрѣжатель на това мнѣние въ Со-

фия въ събора — да бжде свободна границата до като се посадятъ достатъчно маточници, които да удолѣтворятъ нуждитъ и тогава да се затвори, което е излишно въ такъв случай? Добръ, защо тогава пишете антрифиле подъ надсловъ „На хората около Пепиниеристъ“, или търсите закачка за списанието си? Хората около „Пепиниеристъ“, това сж хората, които го създадоха — хората отъ събора, Г-нъ Стамболиевъ, което болшинство самъ видѣхте, оппозиция на което самъ правѣхте отъ лично мѣсто. На което самъ останахте съ вдигната ржка, когато се гласува вашето мнѣние.

Въ противното на вашето мнѣние не Ви обѣдиха, нито изявленията на бошинството, нито дори изявленията на импортиори, които въ минутата на откровение, въпрѣки най-голѣмитъ си интереси, направиха, — както за изтезанията при събирането на чуждестранния материалъ, така и при опаковката и транспорта му.

Не ни очудва Вашата опоритосъ, защото това изхожда изъ Вашата неопитностъ и непознаване на въпроса. Вия сега заочнахте Пепиниерството. Но я кажете, защо не си доставихте чуждестраненъ материалъ, а мѣстенъ. Ния съжаляваме, че не вкусихте отъ благата на чуждестранния материалъ. И това ще бжде една причина, може би, да привите по за дълго оппозиция на болшинството.

Кажете тогава не е ли справедливо Васъ да считаме за най-голѣмъ и алченъ за бързо забогатяване спекулантъ, защото не прилагате това което защитавате. Вия искате да работите мѣстенъ материалъ, а другитъ да си късатъ главитъ и изправятъ джобоветъ съ чуждестанния.

Вия не сте получавали сухи клечки на Варна и Бургазъ и отъ всички сортове по-малко на сръбската

граница. Не сте киснали съ седмичен материалтъ, дошелъ отъ люлката на лозарството. Най-сетнѣ, когато Ви даде видъ надежденъ го изработите, посадите и оставите наесенъ въ вкоренилището по-голѣмата частъ, защото нѣма смисълъ да се пробира.

3) Че неше се намѣрятъ толкозъ късогледни министри и законодатели, та да затворятъ границата, дължимъ да заявимъ, дѣйствително, отъ късогледство имъ липсва. И благодарение на туй, ще отива бавно и несигурно възобновяването на лозята. Разберете, Г-нъ Стамболиевъ, че само при затворена граница ще имаме ектень материалъ, защото наредъ съ облагороденитъ лозя, мнозина ще иматъ и диви, като ще разчитатъ, че ако немогатъ взе нѣкоя пара въ неуражайни години отъ грозде, то ще взематъ отъ материалъ. Хората отгледватъ това за което има пазаръ.

Ния сме съгласни съ Васъ, че въ първитъ години материалтъ ще поскъпне, или по право ще се задржи по тая скъпа цѣна, защото скъпо се купува и се добива малакъ процентъ. Най-сетнѣ, тая скъпотия ще накара мнозина да хвърлятъ капиталитъ, и въ това производство, но дайте само единъ сигоренъ пазаръ на тия материали. Тогава не хората около „Пепиниеристъ“, както Вия разбирате, ще сж първи въ това производство. Тогава ния и Вия ще сме *по-доволни* отъ единъ по редовенъ $\frac{1}{2}\%$, които ще ни позволи да продаваме при по низки цѣни — слѣдователно и по сигуренъ пазаръ, лозаритъ отъ аклиматизиранъ материалъ, държавата, въ чийто интиресъ е, по бързото възобновяване.

Накрай, дължа да Ви напомня една разпоредба въ една чужда страна. Тава бѣ въ Далмация мин. год., кждѣто наредъ съ чуждестра-

Литер. Д-во „Българска“

РЕЦЕПТ

ОПИСАНИЕ
НА ДРУЖ. НА
БЪЛГ. РЕП-СТИ
ПОВЕЧЕ

ГОД.
I
КН.
9 и 10.

95-82

С ъ т р у д н и ц и:

- Д. Овчаровъ, учитель-лозаръ, при Плѣв. лозарско-овощарско училище.
 Д. Бъчваровъ, управит. на държ. разсадникъ край Свищовъ.
 Д. Дюлгеровъ, учитель-лозаръ, въ землед. училище край Садово.
 Бѣлчо Ив. Бѣлчевъ, специалистъ-агрономъ, при Ст.-Загор. катедра.
 Ив. Добревъ, специалистъ-лозаръ.
 Христо Кантарджиевъ, дир. на подв. земл. катедра — Пловдивъ.
 И. Хранковъ, управитель на Евксиноградскитѣ лозя.
 Ал. Ст. Кардалевъ, учитель-лозаръ, образцовъ чифликъ край Русе.

С ъ д ѣ р ж а н и е:

Бѣлѣжки върху грѣшкитѣ при оцѣнка на пострадалитѣ отъ градушка култури	Стр. 175.
Позивъ къмъ сдруженитѣ пепиниеристи въ царст. България	„ 178.
Лозарската ни опитна станция въ гр. Плѣвень	„ 180.
Кършенето на лозовитѣ лѣтораста (филизи)	„ 186.
Кога да се прѣска противъ переноспората?	„ 188.
Потъмняване на вината	„ 191.
Годни ли сж за посаждане облагороденитѣ вкоренени аме- рикански прѣчки съ зачерняли подложки	„ 195.
Грижитѣ, които трѣбва да се дадатъ на градобититѣ лозя	„ 198.
Доливине (допѣлване) на бѣчвитѣ съ вина	„ 200.
<i>Хроника:</i> Екскурзията на пепиниериститѣ. Изложение отъ администраторитѣ. Обява отъ търновската подвижна земл. катедра. Отъ кога ще почне изплащането аван- са за градобитнитѣ лозя. Градушка въ Плѣвень.	„ 201.
<i>Нарѣдби и съобщения отъ дружеството и редак- цията:</i> Покана до членоветѣ на управит. съвѣтъ. Заявление отъ управителния съвѣтъ. До лозарскитѣ дружества въ България. Протоколъ № 1.	„ 203.
<i>Свѣдения отъ кореспондентитѣ</i>	„ 208.
<i>Практически свѣсти:</i> Кършенето на младитѣ лозя прѣзъ първитѣ двѣ години	„ 210.

Редакторъ: Н. Цв. Дековъ.